

DOMOVINA.

TEČAJ III.

LIST 17.

Izhaja vsak petek.

Velja po polti pošiljana za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrt leta 80 s. Kdor sam po-sebe pošilja, plača za celo leto samo 2 g. 50 s., za 1/2 l. 1 g. 30 s., za četrt l. 70 s.

Naredilna plana in re:lamneje se se pošilja vredništva.

Posamni listi se prodajajo v Gorici v bukvarnici K. Sehar-Jovi na Travniku po 5 soldov.

Briski tabor

25. aprila 1869.

Postavljen je — srečno, redno, svedano postavljen pomembni vojniki na meji avstrijsko-italijanski, na meji laško-slovenski šest tisoč povzdignjenih rok je priseglo, da Drnovska *) dolinica, to Brisko arce, kor je tako živo bilo v nedeljo toliko tisoč slovenskih aro, je in mora ostati zemlja avstrijsko-slovenska. Priča tomu so prijazni homoi, s katerih vrhov (z Biljanskega zvonika, z zvonika sv. Duha in z nekoga vrha proti Višnjevku) so pozdravljale tabor veselo vihrajče narodno zastavo; priča je Drnovsek, od koder je grom možnarjev nenavadno svedanost, nenavadni dogodek slavil. Ti pa, Reka, povej sestri Idriji, kar si videla in slišala, povej ji! Združeni vajni valovi naj bodo nam in Lahom znamenje sprave, toda sprave — s pogoji. Reci to sosedom, da nimajo ničesa iskati pri nas — pač ene same reči da naj iščejo: tistih 6 tisoč desnic, ki so jih naši ljudje v nedeljo tje proti njim stegavali. Te desnice so jim prijateljsko ponujajo: va-uje naj sežejo počteno — pa postavijo na svoji strani mejnik z napisom: Do tu in ne dalje; ne dalje niti v političnem, niti v narodnem oziru.

Ali, mejnik Drnovski kaže dve plati. Če smo gledali z odra proti zahodu obrnjeno poslušavce, zdelo se nam je, kakor da bi si vrli naši Brisci napravljali jez proti navalu laške deželolakovnosti in narodno propagande; če smo pa gledali in poslušali krepko, navdušeno govornike, obrnjeno proti vzhodu — proti Gorici, proti Ljubljani itd., mislili smo na uravnavo notranjih naših državnih in narodnih razmer, na položaj Slovencev v Avstriji in sedanji vladi nasproti. Taborski glas od zahodne meje, ki bije zdaj vladi na uho, je jako pomembni glas. Glas Briskega tabora pomoni:

*) Dolina pod Drnovkom, menda v vseh Brdih (razen Prevala na južnem koncu proti pošlencim mejnim vasem Muhi, Št. Lovrenca, Kaprivi itd.) odina tako velka, je deloma obdelana, deloma travnik, listi, na katerem je bil tabor. Krog in krog jo zapirajo nizki zložni griči, kateri razglod nekoliko zapirajo. Vendar pa se vidijo le-le bele cerkve in vasi ali posamezne hiše: Pusti severo - izhodu Biljana (druga farna vas v Brdih), proti jugozhodu beli grad Dobrava s štirimi stolpi (posestnica redovina (Cattarini in Gorice); proti jugozhodu sv. Duha, podružnica Pojanska, proti zahodu blizu laborišča Drnovsek, zgoreni in dolžnji; proti severozhodu Vederjan in še bliže Senožeče, proti severu Vrhovlje (ali „kapela“). — Na južno izhodnem koncu doline od severozhoda proti jugozhodu se vije romantični potok Reka, ki se izliva v (večo) mejo reko Idrijo (Judri), sedanjo zahodno mejo med Avstrijo in Italijo in nekaj daljave tudi med Slovenci in Lahi. To je obris Briskega laborišča. Po podobi in legi sred Brd je kakor nekako arce to deloko. Pis.

Podlistek.

Golobica.

Sp. Josip Furlani.

Spusti se v zrak nedolžna golobica
Iz kraja, kjer še složnost gospoduje,
Ustavi se in svet naš ogleduje,
Da zvé, kam sedla njena bi nožica.

Toda na svetu vlada sploh krivica,
Tu narod z narodom se zmer vojskuje,
Brat brata črti in mu zaviduje,
Prostora ni, kjer mirna bi bila tica.

Ko vidi ta, da zemlja je prekleta,
Da lovec tudi njej že zanko spleta,
Ko blisk leti nazaj v neba širjavo.

Lo beži, draga, v varno gor višavo,
Le brč, in več ne hod' mi v solz puščavo:
Vzahnila je miru tu oljka sveta.

Avstrija, zvesti smo ti — pa bodi nam mati, a ne mačeha! Vlada, „svobodna“ vlada, „ne meri nam ravnopravnosti tesnoročno z vatlom in na funto“, vzleti visoko, kakor se spodobi orlu dvoglavnemu; vdihni 9. 19 življenje in moč; daj našem jeziku in narodnosti naši veljavo pred svetom, ne delaj druge politike v Ljubljani a druge v Trstu; pripoznovaj djauski, kar smo v duhu že davno: zedinil nas administrativno ali pusti in dolaj na to, da se zedinimo! ne podvezuj žile desnici, ki, v tom ko' se ne enkrat — za Avstrijo dvakrat z mečem mahne, in, če je res, da vlada svet previdnost Božja in slovenska neumnost, pomisli, da ni nemogoče, da so tudi gledé Slovencev in Avstrije izpolni rečnica prigovora: Daj mi meni, jutro tebi! Torej: Da, ut domus! (Daj, da ti bodemo imeli s čem povračati!).

S temi, kar sem rekel, naj bodo opisana duša — notranji pomen ali bistvo letošnjega našega tabora — zdaj pa naj popišem še to njegovo, t. j., vnanjo podobo.

Med naj ginjačejše poglede spada pri taborih dohajanje taboritov z zastavami, brez katerih bi bilo vse klaverno in mrtvo. V Brdih je bilo posebno mikavno, videti, kako so se po vseh poteh in stezah vill sproveli na taborišče; nar slovesnejši je bil vhod vrlih Kviščanov in tistih, ki so se jim bili pridružili, z domačo bando in tremi zastavami. Igrala je banda popotnice zložene po slovenskih napvih; vedenje njihovo je bilo možato, narodno-zavedno, a ne, kakor da bi šli po nevesto ali na ples. Ker so mnogi sedanji taborec že na Šempaskem taboru bili, so že vedeli, kaj jim je na taborišči storiti. Zastave so se vstopile v vrsto pred odor, ki je bil še lepše in okusnejše narejen, ko na Lijaku. Vseh zastav brez velike taborske je bilo 12, 9 iz Briskih vasi (iz Kviškega, Št. Martina, Št. Ferjana, Vederjana, Kozane, Biljane, Medane, Št. Lovronca in celo iz laških Rutarjev (Ruttars); iz drugih krajev smo videli Solkansko, Kanalsko in Tominsko, s katero je bil prišel slavno znani Tom. pevski zbor. Višnjavska zastava pa je pritrjevala taboritom od daleč z neke višave. Na 2 glavnih poteh, ki držite na taborišče, sta bila lična zelena slavoloka z 3 zastavami, katerih ena cesarska črno-rumena. Red med poslušalci je bil še dostojniši ko na Lijaku v tem oziru, da niso oddaljeni ljudje na straneh nič vriskali, in to menda zato ne, ker jih je bilo kakih par tisoč manj ko na Lijaku in so torej lahko vsi govornike dobro slišali. Sosebno pa moramo Brice pohvaliti, da so tako stanovitno vključbovali dežju, in da se niso z mesta ganili, dasi skor vsi brez dežnikov; vlekel jih zgled govornikov, kateri so se tudi, gologlavi, iz ljubezni do ljudstva radi močili. Začelo je bilo namreč rahlo rositi brz od začetka govorov in rosilo skor celo prvo uro. Ta, prva rosa pa nam ni nič pokvarila, nego da so govorniki govorili po mestih skrajšali. Ves čas pa je tudi solnce sijalo in to imejmo za znamenje, da seme vsejano pod Drnovkom, sad obrodi, kajti dež in solnce sta rastlinam glavna pogoja rasti in razvoja.

Prišel je taborovanje predsednik osnovalnega odbora, g. dr. Žigon, (velik Briski posestnik, deželni poslanec). Pozdravivši z vnetimi besedami zbrano množico razloži ob kratkem pomen tabora, napove volitev predsednika in nasvetuje ob enem dr. Tonkli-a (še občeznanega advokata, deželni odbornika itd. v Gorici). Z veseljem zavpitjem potrjen prevzame dr. Tonkli predsedništvo, se iskreno za izkazano mu čast zahvali ter zdajci napove I. točko programa (napravo posebne sodnije za Brda in vdruženje nekterih južnih Briskih vasi v politički okraj Goriški). O tej točki je jako prepričavno govoril predsednik sam, torej za čas govora oddal prvosedništvo dr. Žigonu. Raznesel se je bil glas, da hočejo Doljenci (majhen oddelek Doljenske županije na ital. meji) pri tej točki nagajati in o glasovanju zoper nasvet glasovati. Nagajanja in protestovanja pa ni bilo

ne duha ne slaba; on sam mož blizo odra — pravijo, da je bil iz Hruševlja — je že od začetka govora nekaj nerazumljivega godrnjal. (Razločne so bile samo te besede: „Slovenci ali pod Karmin ali pod Gorico“. Kaj je hotel z njimi reči, brž ko ne še on sam ne ve). Z odra posvarjen in podučen se je umaknil, in drugo nerodnosti ni bilo ves čas nobene.

O II. točki (zedinjenje Slovencev) je navdušeno, s pravim povdankom, kakor rojen govornik, govoril okusno narodno občuteni mladenec *Vincenzo Toroš* iz Medano. Vsi poslušalci so bili tem bolj osupnjeni, ker niso pričakovali tako zgovernosti od mladenča, ki je v prvo javno z odra govoril. Gromovito ploskanje, ki se je v pohvalo in pritrjevanje razlegalo izred taboritov, bilo je zaslužno. — O tej isti točki je govoril tudi *dr. Tonkli*; živo je vdarjal z novo oklepanim kladivom po razbeljenem železu; nesebno močno se je slišal v-darec: „evolucija izza Idrije“.

III. Točko (v uradnih naj se nam piše po slovenski) je obravnaval naš ljudski tribun (z *dr. Žigonom* vred oče in duša Briskega tabora) *g. Ernest Klavžar*. „*Mihcu je pa jo gost*“ — gotovo so Brici ta svoj pregovor na-nj obrnili, kajti segal jim je s svojo popularnostjo v dno uma in srca.

IV. točko (slovensko šole) je razlagal in podpiral naš mojster umetnega deklamovanja *dr. Lavrič*.

V. točko (Predolska železnica) je po domače razpravljaval vrli župan *Solkanski, g. Matija Doljak*.

Glasovanje s povzdigavanjem rok je bilo redno; pritrjevanje z „dobro“ in „živio“-klici primerno, pa da ni govornikov motilo; vse se je lepše vršilo, ko včasih v kaki zbornici.

Telegramov in pozdravilnih pisem je došlo (nekaj že za 18. aprila) 14. Z Dunaja od društva „Jug“ s Štajerskega od *dr. Vošnjaka* in *Kapusa* (iz Celja); s Koroškega (toda prepozno in se ni prebralo) od *dr. Pavlič-a*; iz Ljubljane: od *dr. Bleiweisa* (list), od „Slovenije“, „Matico Slovensko“, „Sokola“ (*Costa*), „Dramatičnega društva“, prebral se je tudi *g. Noli-ov* pozdrav iz „Domovine“; z Notranjskega od *g. Miroslava Vilharja*; z Reke od *g. Jak. Durbesić-a* v imenu Reških narodnjakov. Z Goriškega: od Čitalnice v Cirknem, odprto 18. t. m. (glej dopis!); od *pr. g. Kacina*, fajm. v Šebreljah na Tominskem (taborsk. odbornika); od *g. Rudolfa grofa Attems-a*, grajščaka v Kviškem, ki je bil po opravih v Trstu. — Izmed telegramov in listov, ki povdarjajo večidel misel: „pozdrav in vseh stražnikom in boriteljem na južni meji“, naj priobčimo tukaj te le:

Štajarski telegram:

„Živili slovenski taboriti! Z Vami kličejo štajarski Slovenci: Slovenija vstani in združi vse svoje sinove!“

Dr. Bleiweis-ov list, ki ga je napovedal *g. Kl. taboru* z besedami: „Naš oče *Bleiweis* nam piše tako-le“:

Slovenski Možje!

Kader človeku ni mogoče, da bitamo bil, kjer bi bil rad, mu tolaži srce to, da je v duhu, kodar ne more s telesom pričujoč biti.

V tem stanju sem jaz danes. Bodite tedaj uverjeni, da v teh trenutkih, ko sklepa rodoljubje Vaše za ves slovenski narod važne reči, sem tudi jaz z Vami zedinjen.

Srce mi radosti igra, ako se spominjam, da o oni najvažnejši točki, ki ste jo tudi Vi vzeli na čelo Svobijih sklepov—to je, o zedinjenji Slovencev—sem jaz že 1848. leta v Cesarjevi hiši na Dunaji pred cesarskim princem Ivanom govoril. Radujem se, da moje besede, moje želje pred 20 leti z mladostno pogumnostjo izrečene, odmevajo se zdaj po vsej Sloveniji—in da Vi, junaški graničari na meji italijanski, izrekli ste možato besedo: Ne vdajmo se!

Jaz pridevam le še besedo to: Bog daj srečo! Vam pa v Brdih danes zbranim vsem kličem iz globočine svojega srca: Živili! živili!

V Ljubljani 17/4 1869

Dr. Jan. Bleiweis.

Slavni tabor!

Dramatično društvo, kteremu je naloga skrbeti za to, da se pospeši omika in izobraževanje našega naroda na književnem polju, da se naš mili jezik sliši na

javnem gledišči, da se raduje naš narod na domači igri, čestita vrlim boriteljem za vpeljavo slovenskega jezika v šole, ktere so prva podlaga nalogi društveni in boljše prihodnosti slovenskega naroda. Živili vrlim branitelji narodnih pravic na skrajni meji Slovenije! Slava taboritom v Brdih!

V Ljubljani dne 17. aprila 1869.

Murnik Jos. Noli
podpredsednik odbornik

Vsak list ali tel. so spremljali vneta „živio“-klici; tudi med branjem so taboriti zapopadku na primernih mestih razumno pritrjevali. Naj večjo navdušenost pa je zbudilo pismo *dr. Bleiweisa*; do tretjega so doneli naj prisrčnejši „slava“-klici očetu domovine.

Potem napove predsednik, da se tabor sklene, zahvali se ljudstvu za red in spodobno obnašanje ter ga povabi, naj bi, snevši klobuko, zagnalo z njim: živio Franc Jožef! To je bil eden nar sijajnejših in gniljivejših momentov: zdelo se je, kakor da bi vznabala navdušenost vso množico kvisku, kakor veter valove na morji. Veseli nas, da se je to godilo tik laške meje in da so temu prizoru bili priča *g. glavar Da Mosto*, ki ni Slovencev še nikoli popred videl, nekteri viši častniki goriške posadke na konjih, in pa vse polno—Lahov (gošpode in kmetov) iz Karmina in bližnjih krajev. Kar so teh poslednjih tiče, mislim, da je marsikteri imel priliko, popraviti svoje mnenje o Slovenceh. Naši govorniki (in dva izmed ljudstva!) so jim gotovo imponovali, nič manj pa tudi, brez dvoma, zgledni red pri taki ogromni množici in—slovenska lojalnost. Videli so kakšni Rusi in rogovileži smo. Res, da znamo ločiti odgovorno vlado od Avstrije in cesarja, ali to je ravno znamenje, da smo zreli, da smo ustavno zavodni.

Slednjic, ko se je uleglo klicanje cesarju, začne *dr. Tonkli* še: živila Slovenija! in zopet brezkončno veselo-brupno pritrjevanje. Na to se začne kričati z odra: cesarsko, cesarsko! in zdajci banda živo vroče cesarsko pesem. Med tem se vstopajo na odra dijaški in drugi pevci in zapojejo narpopred „Husitsko“, potem „Triglav“ in potle — se vlije ploha, ki naj je podučila, da zlahna rastlina, ktero smo vsadili, mora biti dobro zalita. Čez kake pol ure, ko so se bile začele megle trgati, zagrmí prav tam nad Dolenjo. No,—sem si mislil—to je pomenljiv „Quos ego...“, še nebo krega Doljence! — Imeli so se zvečer zapaliti na taborišči umetni ogenji — to je edino, kar nam je dež pokvaril, pa da nismo mogli poslušati godbe in petja.

Tako se je končal 2. tabor na Goriškem, ki je (že tudi zaradi deljave in težavnega dohoda) memo prvega bolj lokalni, pa gledé na deželo, ki ga je napravila, in gledé na kraj, kjer ga je napravila, važnejši od Šempaskega. *)

Slovani na Primorskem. **)

(Konco).

„Ne smemo se torej tako popolnoma zanašati na prijateljsko mišljenje kraljeve rodovine in njenih privržencev v deželi, ampak na jugu naše države moramo čuvati, gojiti in krepčati ono narodno samosvest, ki bo edina zanesljiva trdnjava proti požrešnim namenom naših sosedov, in to je slovanska narodna samosvest.“

To, da je prišel v Trst poslanec *Della Rocca* in da italijanski viši konzul (v Trstu), vitez *Bruno*, pravilno (korrektno) ravna, ni ustavilo laških prenapetih na Primorskem, da ne bi bili poskusili cesarju nasprotnih demonstracij, kar je dokaz, da ima Mazzinizm svoje privržence tudi po naših krajih, koder Italijani prebivajo. Nasprotna teža njih nameram more biti le globoko v občini zavesti vkoreninjeno narodno čutje. Dalje razkazuje sostavek v „Reform“-i. da to narodno čutje bi bilo Avstriji trden jez ne le proti italijanskim, tem več tudi proti ruskim rovarijam na ilirskem, polotoku, ki jih tudi neka druga vlada podpira. Na zadnje sklepa tako-le:

„Pred vsem je dandenes naša dolžnost, da smo južnim

*) Prihodajšč prinesemo znabiti še kaj pobirkov in pa posnetek govorov. Vr.

**) Iz „Reform“-se. Vr.

Slovanom pravični v lastni deželi. V naših vladnih krogih se niso mogli spriznati z mislijo, da bi se zopet ustanovila Ilirija; morebiti se še sami lotijo kodaj tega vprašanja; naj bi se bilo že prepozno. V Primorji se podpira italijanski življ bolj kakor tirja ravnopravnost, proti slovanskemu; naj bi se toga ne bilo prej ali slej že kesati. „Živio cesar Franc Jožef, živili Slovenci“ tako so klicali zvečti Slovenci, ko je bil cesar med potovanjem v Primorji nazoč, in klic ta je prišel iz srca, iz najglobokejšega prepričanja. Tem veselim dogodbam bi lahko stavili drugo nasproti, ko bi hoteli spomin na lopo nazočnost cesarjevo ob Adriji kaliti. Dovolj bodi, da svarimo: *Caveant consules!*

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država.

Dunaj. Časnikom sta dala te dni veliko opraviti dva dogodka: eden unkraj, eden takraj Litavo. 24. t. m. je pričel presv. cesar ogerski zbor s tronnim govorom v svojem gradu v Budi. Lovica v zboru je zahtevala, da morate vihrati na cesarjevem poslopju tisti dan, ko zbornike sprejme, zraven cesarske črno-rumene, tudi narodni zastavi, ogerska in brovaška. In tako se je tudi zgodilo. To je mnogim znamenje, da se bližamo letu 1848 in 49, tem bolj, ker boče nekdo v zbornici tudi sprožiti nasvet, naj bi predsedništvo Košuta povabilo, da pride v zbornico k sejam (izvoljen je namreč za poslanca, pa živi zunaj cesarstva) — Upajmo da ne bo tako huda. — Drugi dogodek, ki ne pusti spati časnikarjev, je ta, da so na Dunaji prav tisti dan Poljaki, Slovenci in Tiroljci posl. zbornico zapustili (Glej „Državni zbor“!). Zbornična večina je s tem, da je šolska postavo, potem ko so bili desničarji odšli, brez debate, demonstrativno potrdila, malo modro in nepolitično ravnala. Vsak trezni človek ji bo očital krivo rabo po naključni stlačene večinske oblasti in pravice. Tako ne bi se smele nikdar postavje delati. Če bo imel dogodek 24. aprila kake posledke, treba jim bo iskati vzroka v tistem večininem sklepu.

Iz Trsta. 26. t. m. so opravili Tržaški starošino navadno prisego v roke g. nam., furl. Müring-a, ki je imel o tej priliki pomenljiv govor o rabi svobode; svetoval je starošinstvu zmernost. — Za župana je izvoljen dr. Maksim. d'Angeli, za 1. podpredsednika Franc Hermet, za 2. podpredsednika dr. Ferd. Pitteri.

Iz Ljubljane. Na vinokoštni ponedeljek (17. maja) popoldne bo na Vižmarjih eno (?) uro od Ljubljane (od Šiške naprej) tabor; priprave za-nj dela polit. društvo „Slovenija“.

V Sevnici (blizo Zidanega mosta in Krškega) bo 2. maja tabor z navadnim programom in dvema lokalne potrebe zadevajóćima točkama.

Državni zbor.

V poslanski zbornici se je zgodilo 24. t. m. nekaj, kar imenujejo nemški listi „škandal“, nam pa se zdi, da bi „dogodku“, *) ki ga imamo v mislih, bolj pristojal naslov: „Memento“ — spomni se nemška večina, spomni se ministerstvo, da ne boš ošabno preziralo zahtev manjšine! — Obravnavala se je šolska postava, to je, načrt postave zastran prestrojenja ljudskih šol po duhu in zunanji podobi. Načrt je bilo dalo ministerstvo napraviti in po časnikih razglasiti na pretres že meseca decembra lansk. leta. Pretresal je ta načrt tudi zborničin odsek, pa nič bistvenega ne spremenil. Ko pa pride načrt s predlogom odsekovim v javno sejo, vstopi se vsa desna stranka krepko zoper to postavo. Tri dni je trajala splošna debata. Govorili so izmed Slovencev Toman, izmed Tiroljcev Greuter, izmed Poljakov Savezynski, celo protestantovski superintendent Schneider je bil zoper načrt, češ, da naj bodo šole konfesionalne. Naš dr. Pajor je o tej priliki v prvo spregovoril, in sicer tudi zoper načrt; tako tudi Tržaška poslanca Conti in Pascotini. Nasvet nasprotnikov postave se je glasil sploh: prestop na dnevni red, to je toliko, ko da naj se postava zavrže. Vzroki, ki so jih navajali desničarji, so bili ti: Šolska postava žali au-

tonomijo dežel in pravice deželnih zborov, je veri nevarna, ker ustanavlja princip brezkonfesionalnosti, žali svobodo poduka in narurne pravice starišev, in Toman je povdaril med drugim tudi to, da mori na ponemčevanje nenemških dežel. G. minister Hasner si je prizadeval, vse razloge nasprotnikov spodbiti, in liberalni časniki njegov govor jako hvalijo, tudi od levica v zbornici so mu je pritrjevalo. Il koncu je bil načrt na debelo sprejet. To je bilo 23. t. m. Drugi dan — in to smo hoteli povedati — brz ko se je bila seja začela, prosijo zaodrugama besede v imenu Poljakov (Groholski, v imenu Slovencev Toman in v imenu Tiroljcev Greuter ter napovejo, da se nadrobnege obravnavauja postavo ne vdeležó, in, óo se postava za dobro sprejme, da bodo zoper njo protestovali. To rekši zapustijo Poljaki, Slovenci in Tiroljci zbornico. To je bil blisk z jasnega: levica je bila vsa osupnjena, predsednik prešteje nazoče in ni jih bilo dovolj, da bi bili mogli dalje kaj obravnavati. Čez kako pol ure so v naglici sklicali tiste ministre, ki so poslanci, in par družih poslancev, tako, da je bilo postavno število zbornikov dopolajeno. Med pričujoćimi pa je bilo še mnogo takih, ki niso bili zadovoljni s postavo ali sploh ne, ali zaradi to ali te točke ne. Da pa niso večini zmago kalili, so odjenjali od nasprotovanja. Brez nadaljnega pretresanja so se vsi §§ potrdili s 111 glasovi zoper 4. Dr. Pajor, ki je tisti dan poprej zoper postavjo govoril, je glasoval v saboto za-njo; tako tudi Pascotini iz Trsta, Conti pa ne. Zaradi tega nepričakovanega dogodka nemški časniki zdaj strašno perosa brusijo in zabavljajo Poljakom itd. — V družih vprašanjih pa se desničarji ne vdeležavajo obravnave. Kakšon konec in kakšne posledke bodo te zborne homatije imelo, pove-mo prihodnjó.

Dopis.

Iz Cirknega. — 17. V nedeljo 18. aprila je bil za nas Cirknjane prazničen in spomina vreden dan: napočila je za nas nova doba, odprli smo namreč slovesno našo čitalnico. Že ob doveti uri zjutraj se je začelo razlegati pokanje možnarjev po naši dolini, da so se korenine mo-gočnega Porezna tresle.

Ob deseti uri smo imeli sv. mašo, pri kateri so naši peveci prvi krat in sicer tako izvrstno peli, da so bili ljudje vsi ginjeni od petja, da so mnogim solze veselja v očeh igrale — Čast gre za to vrlemu narodnjaku, gospodu A. Trepalu, ki je nevtrudeno delal in se mučil, da je prej nezvedene mladenče v petju-tako izuril.

Ko se je zvečer v dvorani svečanost začela, stopijo prvi na oder naš g. dekan, J. Jeram, znani iskroni, domoljub in nas v izvrstnem govoru navdušujejo za blagor naroda našega in za milo domovino, ter dokazujejo kak cilj in konec ima čitalnica.

Po dokončanem govoru so začeli peveci tako ubrano in gladko peti, da se je vsem poslušavcem zadovoljnost na obrazih brala. Vrstile so se pesmi: „Sabljica“, „Naprej“, „Ne vdajmo se“ itd.

Potem stopijo g. dekan še enkrat na oder, in nam začnejo živo priporočati, da naj se zvesto držimo naše zastave, jezik pridno učimo in pilimo, da nam nasprotniki ne bodo mogli očitali, da ne unemo svojega lastnega jezika.

Po besedi so vsi z nepopisljivo navdušenostjo začeli peti: „Ne vdajmo se“, in živio-klicev ni bilo ne konca ne kraja. — Ves drugi duh je zdaj tukaj pri nas, kakor je bil zdaj leto; vse se je zbudilo iz dolzega spanja, vse je navdušeno za narodnost, vse je živo. — Pa kakor so povsod med narodnjaki tudi starokopitneži, tako so tudi pri nas možje, ki prav milo želod na hrastu gledajo, za dišéó lipo pa ne marajo. K njim spadajo tudi celo taki, ki imajo kratke hlače in dolge škorne. Bog jim pamet razsvetli!

Domači novičar.

(Kupčijska zbornica v Gorici) 21. in 22. t. m. so bile volitve za kupč. in obrtnijsko zbornico. Dosihmal se je še celo v mestu prav malo trgovcev in obrtnikov vdeleževalo teh volitev, po deželi pa so si zlasti naši obrtniki menda mislili: Kar v Gorici naredó, bo že

*) Sam minister za uk in bogočastje ga je tako imenoval. Vr.

prav. Letos pa je tudi večina volivcev slovenskih okrajev volilne listke poslala in v III. volilnem razredu — zmagala; tudi v I. je njeovim kandidatom menda le malo glasov manjkalo. Izvoljeni so v I. razr.: iz Gorice: gg. Cipriani, Mat. Kuzmin in g. Iv. Mihelič; vnauji: g. Zanuttig iz Gradišča; v II. razr. (v tem nimajo naši obrtniki nič opraviti) g. Vilh. Ritter in g. Tanco; v III. razr.: iz Gorice gg. Rudolf grof Attoms, Ivan Albert Toman (arhitekt); vnauji: gg. Ivan Licen iz Rihemberga, in Fr. Leban iz Črnič. — To je prav, da so se tudi naši obrtniki zavedeli, saj, česar naj teže pogrehamo, je ravno nek omikan in olikan srednji stan; do tega pa ne pridemo, če ne povzdignemo domačega obrtništva in tržanstva. Kupčijska zbornica je sicer tudi dosihmal za svoje zadeve marljivo skrbela, materialni blagor sploh pospeševala, a naši obrtniki niso od vsega tega skoraj nič vedeli. Zdaj, ko bodo nekteri naših k sojam hodili, bojo smeli priliko, videti in slišati, kaj in kako se tam dela; gledé na posebno potrebo naših krajev včasih lahko kaj sprožijo itd. Po njih se soznanijo z gibanjem na trgovskem in obrtniškem polju tudi drugi slovenski obrtniki in tako „zrno do zrna pogača.“ — Kupč. in obrtniška zbornica šteje 20 zbornikov, in sicer, 15 stanujočih v mestu, 5 zunaj mesta. Letos se jih je volilo 10, 7 iz mesta, 3 vnauji.

[Prč. škof iz Konkordije (Portogruaro)] msgr. conte Frangipani je bil protokli ponedeljek, 26. t. m., v Gorici; prišel je obiskat našega prevz. kneza-nadškofa.

(Šmarnica pri sv. Ignaciji v Gorici) bodo letos v prvo tudi po slovenski. Pridigal bo ob 5 1/4 zjutraj š. O. J. Starič, potem bo sv. maša z blagoslovom. Po italijanski popoldno bo pridigal O. Rampinelli iz Brešije.

(Duhovsko spremembo) 24. t. m. je umrl na Soči g. previdnik, Janes Gaderšček; konkurs za Sočo je razpisal do 26. maja t. l. — G. Dom. Alpi, kooperator pri sv. Ignaciji, je postal kornivskar v prvotoljni cerkvi v Gorici. — Novomašik in bogoslovec IV. tečaja, g. Ant. Črv je sprejet v Družbo Jezusovo. — G. g. Josip Furlani, dosedaj našasno v pokoji, je šel v Vise Vicentino za grajščinskega kaplana mladoga cesarjeviča Napoleona (popred kn. Bacciochi-ovke).

Gospodarske stvari.

Poskuševališče za svilstvo v Gorici.

(Konec.)

Glavni namen te skušalne naprave je pa tudi svetovanje in podučevanje. Že se je več mladončev oglasilo, kateri se želé udeleževati preiskovanj črvičev in metuljev, posebno z drobnogledom ali povekšalnikom (mikroskopom). Prof. Haberlandt misli, da bodo svilorejna in kmetijska društva poslala pripravnih ljudi iz svojega kraja, da bodo vidili in se podučijo v vsem, kar se tiče djanske sviloreje. Pod katerimi pogoji se bodo jemali učenci v to šolo, kedaj se začne in koliko se bo plačalo za njihov živež v Gorici, naznani voditelj kasneje. Izdajal se bo tudi poseben časnik.

V 1. točki tega razglasa se želja izrekuje, naj bi svilorejei na več krajih delali enake skušnje.

V ta namen razglasa prof. Haberlandt sledeča:

1. vsak tak skušnik dobi 5000 črvičev iz Gorice;
2. te črviče naj redi na takem mestu, kjer dozdaj še ni imel družih;
3. same te črviče naj ima v takem hramu, pa ne še družih;
4. le take črviče naj si za izrejo obdrži, ki so se en dan (po večem številu) izlegli, druge naj zavrzé;
5. črviče, kateri hitreje rastejo, naj loči od kasnejših;
6. po vsakem levonji (spanji ali madi) naj šteje črviče; nazadnje naj zvaga pridelane kokone (galeto);
7. gorkoto naj bo od 16 do 20 stopinj R. in skrbi naj se zato, da se hram veak dan prevetri (zlufta), da pa se pri tem črviči ne premrzijo;
8. 5krat na dan naj se jim listje poklada, zjutraj ob 5. in 8. uri, popoldne ob 12. uri, popoldne ob 5. zvečer ob 10. uri: izprva naj se jim listje drobno, potem debeleje reže, nazadnje naj se jim poklada celo;
9. vsak dan naj se na tanko vaga, koliko se frišnega listja dá (po primeri 15 do 20 listov). Za skuš-

njo naj se tako zvagano listje na zraku posuši, v čist papirnat žakelj shrani, dan zapiše na žakelj in koliko vaga;

10. trikrat na dan, in sicer zjutraj ob 5. uri, opoldne ob 12. in zvečer ob 10. uri naj se zapiše gorkota hrama, kjer so črviči.

Debro bi bilo, ako bi se tudi vlažnost zraka po psychrometru merila in zapisavala, in koliko je deževalo.

11. Pomrli črviči naj se hranijo v steklenicah, s špiritom napolnjenih.

12. Polovica boljših kokonov naj se za seme obrne.

13. 10 metuljev možkega in 10 ženskega spola, ki so prvi izlezli, naj dene svilorejce v škatlo. Kedar poginejo vsi, naj počez izrajta čas njihovega življenja.

14. 50 takih babič, ki so se obdržale za seme in 50 možkih metuljev naj se po smrti spravi v škatlo, ki se naredi iz mreže, kakor so navadno za muhe.

Na zadnje vsoga tega naj se sporočilo pošlje voditeljstvu v Gorico.

Orodje za te skušnje se dobi v fabriki gospoda G. A. Monoir-a na Dunaji (Mariahill, Magdalenenstrasse Nro. 14), in sicer taravaga z vso pripravo za 12 gold., psychrometer za 14 gold., dežomer za 1 gl. 50 kr.

Popravek tiskarskega pogreška

v listu 16. „Dom.“

Pri vredovanji strani se je imela prenesti ena vrsta s strani 66. na stran 67., po pomoti pa se je prenesla na stran 68. Brati se mora torej na strani 66 tako-le: „..... čemur se mi, ki okoliščiči“ na strani 67. pa dalje: „ne i spletke dobro poznajemo, kar nič ne čudimo. Za....“ in dalje v prvi vrsti od zgoraj, na levi, na strani 67.

Namenili smo se bili že sami to pomoto popraviti, prejeli smo pa tudi od g. dopisnika iz Občin take opomin:

„Prečitavši list 16. „Domovine“ sem ostrmel, ko sem videl, da se je, ne vem, kako, vrnila pomota v dopis iz Občin 20. aprila, kajti si ne morem iztolmačiti besedi na strani 68., ki govore „ne i spletke dobro poznajemo, kar nič ne čudimo. Za njeni gospod zapustil“ itd. Kaj pomenijo te besede? Prosim naj mi jih sl. vred. raztolmači, da ne bi kakšen nasprotnik mislil, da je Bog vedi kaj slabega v onih besedah, katerih jaz nisem pisal.“

Prosimo, oddajte prvo vrsto od zgoraj na strani 68. Vašemu sosedu „Primorcu“, pa bo prav. Vr.

Še en popravek

pomote v 15. listu.

V dopisu iz Devina (Slavnost papežu na čast) od 13. aprila je stavec preskočil nekaj vrst v rokopisu in izpustil napitnico g. kneginji in knežji rodovini, in popravljaivec je to prezrl. V poslednjem, 16., listu „Dom.“ pa je med mnogimi drugimi sestavki in drobtinicami po nepovoljni pomoti odložen bil—ker smo list v naglici sklepali—tudi dotični popravek ali dostavek, ki se glasi tako-le:

„.... prevz. kn. nadškof Gorški, omenivši, da je že mnogo papežev zlato meho obhajalo, pa še nikoli nobena da se ni tako glasovito svečano obhajala, kakor Pija IX.; ves svet: nar. viši in nar. nižji stanov—vsi da se navdušeni vdeležujejo pomenljive današnje svečanosti; tudi ta da je zbrana gospoda raznih stanov itd.... so nsp. li svitli kneginji in knežji rodovini, ki je gostom priliko ponudila, da tudi oni današnji god tako dostojno slavijo.“

Te besede naj si vvrstijo, prosimo, čč. bravci na strani 63. lista 15. med 14. in 15. vrsto omenjenega dopisa, od zgoraj.

„Sviloreja umevno in v podobah razlagana za male svilorejce,“ je naslov knjižici, ki je ne davno na svitlo prišla v Ljubljani, založil jo J. Lorcher. V 37 podobah je razkazano ne le vse življenje sviloprejke (kavalirja), temuč tudi celó listje in kako se svila mota. Pod podobami je pa vse z besedami razloženo tako, da mika tudi tiste, ki so že sami imeli Bog zna kolikokrat s sviloprejkami opraviti. Cena samih 10 soldov!!

Ulistnica: G. A. D. v Č. Zarad preobilne druge tvarine odloženo, saj ne bo tudi prihodnjč propozno.